

Türkiye Bütçesine Dair Bazı Umumî Mülâhazalar [1]

James W. Martin

(Kentucky)

Bir yabancı gözüyle, Türkiye bütçesini açık şekilde kavrayabilmek için, bütçe idaresinin beş safhasını gözden geçirmek faydalıdır. Bunlar (a) bütçenin sevk ve idaresine temel teşkil eden iktisadî plânlamayı temin için mevcut vasıtalarından faydalanmak, (b) bütçe tahminlerinin hazırlanmasında takip edilen usul, (c) tahminlerin meclise verilmesi, (d) gelir, istikraz ve tahsisat tasarılarının meclis tarafından kabulü, (e) Bütçenin tatbik edilmesidir.

İktisadî siyaset plânının hazırlanması [2]

İktisadî plânlaşmayı temin eden elverişli imkânlar yoksa bütçe tasarısı bu fonksiyonu da üzerine almalıdır, aksi halde bütçenin teknik bilgisizlik içinde tatbik edilmesi icap eder. Batı Avrupanın

[1] Bak: James W. Martin ve Frank C. E. Cush'un *Administration of the Turkish Ministry of Finance* (Ankara Maliye Vekâleti 1951) bilhassa ikinci ve beşinci kısımlar. 1952 baskısı Karşılıklı Yardımlaşma Teşkilâtının Türkiye hususî misyonu tarafından yapılmıştır. İlk baskısı Halûk Demirtaş tarafından tercüme edilmiş ve 1952 de Damga Matbaası'nda basılmıştır.

[2] Türkiye'nin millî geliri 1949 senesinde 7.900 milyon lira idi. 1950-51 devlet bütçesi ise

Varidat	TL. 1.313,3 milyon
Masraflar	TL. 1.487,2 »
Açık	TL. 19 »

Bu tenakuza sebep 154,9 milyon liranın varidat olarak gösterilmesidir. (resmî kura göre TL. 2,8=\$. 1,00) serbest piyasada Türk parasının kıymeti çok düş-

ve batı yarım küresinin diğer memleketlerinde umumiyetle müte-hassıs heyetler teşkil edilmiştir. Bunlar devletin iktisadî progra-mını tahakkuk ettirebilmek için, siyasî makamlara takip edecekleri yolu tayin etmelerini mümkün kılan iktisadî tahlilleri yapar ve bazı tertipler hazırlarlar. Meselâ İngilterede Kabinenin Merkez İktisat Teşkilâtının vazifeleri [3] :

«Muhtelif devlet daireleri tarafından toplanan bütün iktisadî malûmatı bir araya getirmek; görülecek eksiklikleri kendi etüdle-riyle tamamlamak; her hangi bir teşkilâtın vazife sahasına girmeyen hususlarda araştırmalar yapmak; gerek umumî, gerek hususî bütün iktisadî malûmatı kıymetlendirmek; iktisadî vaziyeti bir bü-tün olarak mütalâa ve tesbit eden objektif raporlar tanzim etmek ve Hükûmetçe tasarlanan politikanın iktisadî veçhelerini aydınlat-mağa» mütealliktir.

Amerikada, Başkanın İktisadî Müşavirler Heyeti iktisadî mahiyet arzeden meselelerle daimî olarak meşgul olur. Raporlarını Başkanın mülâhazaları ile birlikte ve başkanlık eliyle Kongreye su-nar. Kongreye merbut müşterek bir iktisadî rapor komisyonu vası-tasıyla, Müşavirler Heyeti raporu üzerinde çalışarak, Kongre ve Baş-kan takip edilecek siyasete dair mutabakat hasıl ederler ve muta-bık kalınan hususlar kanunlar veya muhasip icraî kararlarla ifade olunur.

İngilterede olduğu gibi müteaddit Avrupa memleketlerinde de üst kademedeki memurların çalışmalarını tesbit ve devletin ittihaz edeceği siyasî tedbirleri tayin eden benzer tertipler mevcuttur.

müştür. Devlet bütçesinden ayrı olarak Vakıflar Umum Müdürlüğü, üç Üni-versite, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü, Hudut ve Sahiller Sağlık Umum Müdürlüğü, İnhisarlar, Orman Müdürlüğü, Devlet Hava Yolları, Devlet Demir Yolları, Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü, Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü, Kara Yolları Umum Müdürlüğü gibi mülhak bütçeli idarelerin masrafları için 494,8 milyon lira kabul edilmiştir. Açıkları bir dereceye kadar devlet bütçesinden karşılandığı halde iktisadî devlet teşek-külleri bu rakamlara ithal edilmemiştir.

Bu mütalara göre âmme masrafları aşağı yukarı millî gelirin %23 üne balığ olmakta ve iktisat politikasının tayininde, âmme teşebbüslerinden ayrı olarak, mühim bir mevki işgal etmektedir. Bak: T. G. A. Muntz, *Turkey; Economic and Commercial Conditions in Turkey* (New York: Philosophical Lib-rary, 1951) kısım 1.

[3] Sir John Anderson, *Public Administration* (1946) XXIV, No. 3, sayfa 153. H. R. Groves *The Civil Service in the Changing State* (London: Harrap, 947) sayfa 197 de iktibas var.

Türkiyede devletin iktisadî tahlillerle [4] meşgul olan ayrı bir ihtisas komitesi veya alınacak tedbirleri tayin eden idarî bir teşekkül yoktur. Vakıa, hükûmet bu gibi tedbirlerin mühim bir kısmının tayinini Merkez Bankasına, Devlet Demir Yolları Umum Müdürlüğü, Devlet Deniz Yolları ve Limanlar Umum Müdürlüğü, Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğü [5] gibi mülhak bütçeli idarelere ve bilhassa Ziraat Bankası, Etibank ve Sümerbank [6] gibi muhtar iktisadî teşebbüslere bırakmıştır. Hükûmetin iktisadî programları resmen başka organlara tevdi edilmeyerek bizzat hükûmet tarafından hazırlanması mevzu bahis olunca siyasetin tayininin kabinde veya Millet Meclisinde yapılması lâzım gelir.

1950 senesinden itibaren Maliye Vekâleti bütçe tahminlerinin hazırlanmasına bağlı olarak muayyen iktisadî tahliller yapmaktadır. Bunlar esasen Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğü değil Maliye Teknik Kurulu tarafından ve esas itibariyle Şefik İnan'ın kendisi tarafından yapılmaktadır [7].

Esasen, Türkiyede mevcut şartlar temel olarak alınan iktisat siyaseti hakkında bütün bir sene müddetince, ancak hususî bir mesele vukuunda izahat verilmesine sebep olmaktadır. Devlet bütçesi ile hiç olmazsa kısmen tahakkuk ettirilmeleri mümkün olan ve tahakkuk ettirilmeleri icap eden iktisadî tedbirlerle müstakar bir nokta nazarla hareket ederek meşgul olmak lüzumu hissedilmektedir. Daha evvel bütçede bir karar alınmamışsa meselâ enflasyon veya deflasyon yapılması, devletin yapacağı yeni yatırımların mahiyeti ve miktarı; Marshall Plânına ve şimdi tatbik edilmekte olan Karşılıklı Yardımlaşma Plânına taallük eden iktisadî meseleler; Türkiyedeki askerî faaliyetlerin iktisadî tesirleri, dış ticaret

[4] Böyle bir teşkilât mevcut olsa dahi Türkiyede iktisadî istatistiklerinin mahdüt oluşu, Birleşik Amerika Devletleri İktisadî İstişare Meclisinin Başkana verdiği *Beşinci Senelik Raporda* ortaya koyduğu gibi ve reis Leon H. Keyserling'in *Public Finance No. 1/2 1952* sayısının 11-34. sayfalarında çıkan «The Impact of Rearmament on the United States» isimli yazısının 12-20 sayfalarında kullandığı şekilde doğru bir iktisadî bütçe tertibine, mâni olur. İlerki seneler içinde daha dikkatle yapılacak kaba tahminler bile bu hususta faydalı olabilir. Maamafih bunun aksini iddia etmek de mümkündür.

[5] Mülhak bütçeli idarelere verilen salâhiyetler bütçe kontrolüne tâbidir. Malî bakımdan daha müstakil olan iktisadî devlet teşekküllerine verilen salâhiyetler normal bütçe usulüne bağlı olarak kontrola tâbi değildir.

[6] Son iki teşekkül devlet sınaî anonim şirketleridir.

[7] Meselâ Türkiye E. C. A. misyonu tarafından tercüme edilen *1950 Bütçesinin Tefsiri*.

meseleleri; devletin hububat hususunda olduğu gibi, piyasaya doğrudan doğruya müdahalesi; hususî tasarrufun teşvik edilmesi veya edilmemesi ve hususî yatırımların mahiyet ve miktarına devletin nüfuzu gibi hususlarla tatbikata geçmeden evvel meşgul olunmaz. Hükümet bütçesinde belirtilen iktisadî politikanın, Maliye Tetkik Kurulu tarafından, son senelerde yapılan tahlilleri bile resmî bir mahiyet taşımaz ve muntazaman bastırılarak kabile âzalarına dağıtılmaz.

Bütçe tahlillerinin hazırlanmasında Takip edilen usul

Maliye Vekâleti müdürlüklere ve daha mühim olan umum müdürlüklere bölünmüştür. Bunlardan başka Maliye Tetkik Kurulu, Teftiş Kurulu, Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Umum Müdürlüğü gibi bütçenin hazırlanmasıyla doğrudan doğruya meşgul olmıyan bazı bürolar da vardır. Bütçe idaresinin mesuliyeti esasen Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğüne tevdi edilmiştir. Merkez teşkilâtı olan bu şube vekâletlerle diğer devlet dairelerinde Maliye Vekâletini temsil eden muhasebe müdürlerinden mes'uldür. Muhasebe müdürlerinden vekâletlerde vazife görenler daima Maliye Vekâleti tarafından tayin edilirler. Diğer dairelerde ve bilhassa iktisadî teşekküllerde vazife görenler ise, nazarı olarak mes'uliyet Maliye Bakanına aitse de, diğer yüksek bir memur tarafından tayin edilmektedirler.

1 Mart'dan, yani malî senenin başından çok evvel Maliye Vekâleti diğer dairelerden gelir ve gider tahminleri hakkında düşüncelerini bildirmelerini ister. Aynı zamanda muhasebe müdürlerine tebligat yapar, ve muhasebe müdürünün bağı olduğu dairenin isteyebileceği âzamî tahsisat miktarını tahdit edebilir. Böylece ilk tahminler, fiilen, muhasebe müdürleri ve muhtelif vekâletler erkânı tarafından müşterek bir çalışma neticesinde hazırlanır.

Vekâletlerden gelen evrak Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğünde teferruatlı bir şekilde incelenir ve icabederse Maliye Tetkik Kurulu ve Baş Hukuk Müşavirliği Muhakemat Umum Müdürlüğü veya her ikisi ile istişare yapılır. Maliye Vekâleti diğer vekâletlere tahsisat hususunda tavsiyelerde bulunarak onlarla bir uzlaşmaya varmaya çalışır. Bu yolda bir hayli gayret sarfedildikten sonra elemelerin neticesi Maliye Vekilinin bizzat kendine verilir. O da Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğüne danışarak hangi

tekliflerin kabineye takdim edileceğine karar verir. Gelir tahminleri hususunda, Gelirler Umum Müdürlüğü vazifeli memurlara daima yardım eder, daha doğrusu müdürlük bu işin hazırlanmasında bir bütçe dairesi vazifesini görür [8].

Tahminlerin Büyük Millet Meclisine takdimi

Türkiye Esas Teşkilât Kanununa göre Hükûmetin bütçe hakkındaki tavsiyeleri kanun mahiyetini haiz değildir. Bu cihetten kabinenin Büyük Millet Meclisine takdim ettiği bütçe dokümanı Amerika Birleşik Devletler Hükûmetinin ve bazı Amerikan Federe Devletler hükûmetlerinin bütçe dokümanları ile aynı statüyü haizdir ve mahiyeti Kanada ve İngilteredeki bütçe nutuklarından tamamiyle başkadır. Kısacası, bütçe dokümanı bazı tavsiyelerde bulunur ve Meclis arzusunun göre, bunları kabul, red, veya tadil eder. Bütçe tahminleri Maliye Bakanı tarafından efkârı umumiyenin alâkasını çekecek ve halk arasında etraflı müzakerelere yol açacak şekilde takdim olunur. Maamafih masrafların fena bir şekilde tasnifi programlar ve onları karşılıyan masraflar, daha doğrusu, takip edilen politikadan ziyade teferruata ehemmiyet verilmesine âmil olmaktadır.

Bütçe dokümanı Meclisi bütçe kanunu tasarısı ile beraber takdim edilir. Bu kanun tasarısı istikrazlar dahil olmak üzere gelir ve giderleri gösterir. Bakanlıklar için yapılan tahsisler masraflara göre madde madde gösterilir [9]. Mülhak bütçeli dairelerin bütçe açıkları ve fazlalıkları için tedbir alınmıştır; tabii ki açıklar masraf kaleminde, fazlalıklar da varidat kaleminde gözüktür. Bütçe tasarısı mülhak bütçeli idarelere verilen tahsisatı da ayrı cetvellerde gayet teferrüatlı bir şekilde madde madde gösterir.

Bütçenin Teşriî Kuvvet tarafından tasdiki

Umumî bütçe tasarısı Maliye Vekili tarafından takdim edildikten sonra Büyük Millet Meclisinin alâkadar komisyonuna havale

[8] Vergi sisteminde son zamanlarda yapılan şümulü değişiklikler bunu güçleştirmiştir. Bak: Fadıl Hakkı Sur, La réforme de l'impôt sur la revenue en Turquie, *Revue de Science et de Legislation Financières*, Janvier-Mars 1952, sayfa 113 - 131.

[9] İnan (1950 Bütçesinin tefsiri, sayfa 96 - 97) personel masrafları için yapılan tahsisatları bazı bakımlardan Belçika, İsviçre ve İtalyadaki tatbikata benzetiyor.

edilir. Bütçe komisyonu Maliye Vekilinin ve yardımcılarının da iştirak ettiği oturumlar yapar ve oldukça uzun bir müddet sonra görüşlerini Meclis Umumî Heyetine bildirir. Tatbikatta, komisyonun teklifleri ile hükûmetin teklifleri arasında bazı farklar olabilir. Bazı hallerde bu değişiklikler maliye politikasında esaslı bir tadilatı gösterir. Muhakkak ki, Maliye Vekili tarafından arzedilen tasarı ile komisyon tarafından yapılan teklif arasında, malî bakımdan, kat'î bir teklifi meydana getirecek mahiyette mühim bir fark vardır.

Bütçe tasarısı toplu bir şekilde Umumî Heyete takdim edildiği zaman usulen Maliye Vekili müzakereleri açar ve onun nutkunu muhalif parti liderinin, diğer parti liderlerinin ve ekalliyet söz hakkı isterse müstakillerin konuşmaları takip eder. Bu müzakereler Meclisin günlük oturumu müddetince devam eder ve bunu Maliye Vekilinin hükûmetin görüşünü müdafaa ettiği diğer konuşmalar takip eder.

Müzakerelerin hitamında bütçe kanunu muhtemelen Umumî Heyet tarafından bazı hususlarda değişiklikler yapılarak kabul olunur [10] ve gelecek malî yıldaki faaliyetlere esas teşkil eder. Diğer taraftan dönem müddetince zaman zaman tahsisatlar için hususî kanunlar kabul edilir. Esas tahminlerde karşılığı gösterilmeyen masrafların umumî masraf yekûnuna nisbeti bazı senelerde yüksek olur, bazılarında ise nisbeten daha önemsizdir [11]. İlâve tahsisat verilmesi, bütçe tahminlerinin iyi bir şekilde kontrolünü, bilhassa bazı masraf grupları bakımından çok zorlaştırmaktadır.

Bütçenin İcrası

Bütçe kanunuyla kabul edilen gelir ve giderlerle beraber hususî tasarılarla temin edilen tahsisat da dahil olmak üzere bütçeyi icra salâhiyeti Maliye Vekâletine bağlı Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğüne verilmiştir. Bütçe icrasının ilk safhası, tahsisatı merkez teşkilâtı ile mahallî teşkilât arasında tevzi etmektir. Tahsisatın

[10] İki partili meclislerde ekseriyet partisi umumiyetle kütle halinde rey verir.

[11] İnan (1950 Bütçesinin Tefsiri, sayfa 127) ilâve tahsisatın 1949 da %1.16 ile 1942 de %132.03 arasında değiştiğini söylüyor. Harpten sonra 1947 senesi hariç ilâve tahsisat miktarı yekûnun %11.11 ini geçmemiştir. Son senelerde tediyeler tahsisattan %4.5 - %7.5 daha az olmaktadır.

tevzii vekâletler tarafından muhasebe müdürlerinin de iştirakiyle yapılır. Her vekâletin tahsisatı 60 dan fazla vilâyet ve malî bakımdan vilâyetlerin bölümü olan 500 den fazla kaza teşkilâtına bölünür. Maamafih, bir vilâyetteki resmî makamlar kendi salâhiyetlerine dayanarak merkezin tasdiki olmaksızın kazalar arasında veya vilâyet teşkilâtı ile kaza teşkilâtı arasında tahsisat münakaleleri yapamazlar.

Teşkilâtın nispeten basit olan Maliye Vekâletini ele alsak bile tahsisat muhasebe işleri, vergi işleri ve âmme emlâkinin kontrolü gibi muhtelif hizmetlere göre çok teferrüatlı bir şekilde tasnif edilmiştir. Zahiren bu tasnif masrafların mevzularına göre yapılır, fakat 10 masraf bölümünden bazıları mevzu mefhumuna uygun değildir. Meselâ «personel masrafları» ve «yatırımlar» iki ayrı mevzuu gösteriyorsa da «daire hizmetleri» isimli ayrı bir kısım iki veya daha fazla masraf mevzuunu ihtiva etmektedir ki bunlar muhtelif dairelere göre değişmektedir. Bütçe tahsisatı bilhassa mahallî teşkilât hususunda tahavvül imkânları arzetmediği için ve bu tasnif şeklinin bir neticesi olarak, bazı dairelere çok az tahsisat verilmektedir.

Türkiye Cumhuriyetinin bütçe icraatı diğer bazı hususlarda da elâstikiyetsizdir. Millî Müdafaa Vekâleti ve Maliye Vekâleti gibi istisnalar hariç hiç bir dairenin bütçesinde ârizî masraflar için tahsisat bulunmadığı gibi, bu çeşit masraflar için umumî bir tahsisat da konulmamıştır. Hususî fonları olan iki üç vekâlet müstesna hiç bir hükûmet memuru veya hükûmet uzvunun, âcil ihtiyaç ne kadar ciddî olursa olsun her hangi bir vekâletin mevcut tahsisatını yükseltmeğe salâhiyeti yoktur. Bunun gibi her hangi bir makama, batı dünyasında anlaşılan şekilde tahsisat münakaleleri yapma salâhiyeti veren bir kanun da yoktur. Vekâletler muhasebe müdürlerinin tasdiki ile kendi tahsisatlarında değişiklikler yapabilirlerse de bunun neticesi olarak İstanbul Vilâyetinin bir hizmet için tahsisatına ilâve edilen miktar diğer vilâyetler veya o hizmetle alâkadar vekâletin merkez teşkilâtı için bir kayıp olacaktır. Uygun tahsisat verilmesine mâni olan diğer bir husus da muhtelif daireler içinde yapılan tahsisleri Maliye Vekâletinin veya Kabinenin kontrolünü mümkün kılacak bir sistemin olmamasıdır. Bundan dolayı Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğü vekâletlere ve diğer devlet dairelerine israfta bulunmalarına veyahut lüzumlu masraflardan içtinap etmelerine mâni olarak, yardımda bulunamaz. Her daire idaresizliğinin neticelerine katlanmakta ve çok zaman muhasebe müdürün-

den başka hiç bir mütehassıs yardımından faydalanamamaktadır. Bu durumun ve tatbik edilen tahsisat sisteminin bir neticesi olarak senenin bazı zamanlarında bir kısım mahallî idarelerin muayyen ihtiyaçları temin edilememektedir. Bazı hallerde tek bir idareye yapılan tahsis o kadar az oluyor ki, bir kısım malzeme bütün bir sene temin edilemiyor. Tabî ki, her idarenin ancak mübrem ihtiyaçlarını temin etmesi ve diğer vasıtalarından istifade etmemesi icab ediyor.

Bütçe kontrolü esas itibariyle kullanılan muhasebenin umumî tesiri altındadır. Muhasebat Umum Müdürlüğü tahsilât ve tediye-ler esasına dayanarak bütün gelir ve giderlerin devamlı olarak dakik hesaplarını tutar. Bu yazıda bahsedemiyeceğimiz bazı mükerrer hesaplar hariç gelir hesapları Umum Müdürlük tarafından mutad usullere göre tutulur. Bazı mükerrer kayıtlar ve hesaplar bundan müstesna olup tahassul eden haklar ve alacaklar da tahsil edilmeden evvel her hangi bir muhasebeye tâbi bulunmazlar. Masraf hesapları ise iki veya üç kopyalı listelerden mürekkep olup Batı Avrupa ve Amerikada anlaşılan muhasebe kaydını teşkil etmezler. Maamafih bu kayıtlar mutlaka tediye esasına dayanır ve para ödenmeden kayıt geçirilmez. Türkiye Millî Hükûmetinde bütçe idaresinden tamamıyla müstakil fonksiyon telâkki edilen hazine kontrolünü temin maksadiyle Hazine Umum Müdürlüğü bir kayıt tutar. Muhasebe Müdürleri tarafından toplu bir şekilde tutulan hesaplar tediye-lerin üçüncü bir umumî kaydını teşkil eder. Toplu olarak ele alacak olursak tutulan hesapların tediye-lerin üç defa kaydını temin ettiğini, fakat bütçe ile ilgili makamlara, muhtelif daireler tarafından yapılan tediye- bakımından masrafların kontrolü için gereken malûmatı vermediğini görürüz [12].

Tatbikte olan bütçe sistemine bağılı olarak bütçe bakımından bir tahdit daha meydana gelir. Bu bütçe anlayışına göre, miktarları kesin olarak tayin edilmiş tahsisat tamamen kullanılabilirse de, iyi bir malî idareye sahip olmak isteniliyorsa, tahsis edilen meblâğların mevcudu aşmadan kullanılması icabeder. İstihdam edilecek memurların kadroları bile teferruatlı bir şekilde ve kesin olarak bütçede gösterilmiştir. Böylelikle Büyük Millet Meclisinin bütün malî faaliyetler üzerinde hakikî bir idarî kontrolünün olduğu farzedilmektedir.

[12] Bazı muhasebe müdürleri kısım kontrollerini mümkün kılan bir nevi ilişiksiz hesaplar tutmaktadır.

Mutad malî usullere göre gelir ve giderlerin kat'î hesapları normal idarî faaliyetlerin içine girer. Halbuki Türkiyede, bazı bakımlardan kontrol ameliyesinin, yâni suiistimallere mâni olmak için memurlar üzerinde yapılan kontrolün, bir kısmını teşkil eder. Müstakil makamlar tarafından yapılan kontrolde olduğu gibi, bu kontrol usulünde de kanun irtikâp ile kayıt hatâsı yüzünden yapılmış usulsüz tediyeler arasında fark gözetmez. Kusur irtikâptan da doğsa kayıt hatâsından da doğsa tediye yapan veya tediyeye izin veren memur şahsen mes'uldür [13].

Senelik bütçe muamelelerinin muhasebe yoluyla doğruluğunu tahkik edebilmek için Muhasebat Umum Müdürlüğü hesap neticelerinin tesbitinde tahminleri masraflarla karşılaştırır. Son senelerde malî senenin hitamını takip eden bir iki seneden evvel hazır olmayan Hazine umumî hesapları Büyük Millet Meclisine ve Divan-ı Muhasebata resmen takdim edilir.

Bütçe faaliyetlerinin neticelerinin kontrolü daha sonra ve hattâ Esas Teşkilât Kanunu tarafından kabul edilen müddetten de sonra olur ve neticelerin Büyük Millet Meclisi namına Divan-ı Muhasebat tarafından son defa incelenmesini teşkil eder. Müstakil bir mercii tarafından yapılan bu kontrolün neticesinde, Divan-ı Muhasebat Büyük Millet Meclisine bir rapor takdim ederek, meselâ, Maliye Bakanlığının son hesaplarında 30 muhtelif yanlış bulunduğunu ve bu yanlışlar düzeltildiği takdirde kesin hesapların kabul edilebileceğini söyler.

Nihayet Büyük Millet Meclisi bir kanunla Divan-ı Muhasebatın bütçe faaliyetleri hakkındaki raporunu kabul eder ve tahminlerle kat'î hesaplar arasındaki farkları gösterir.

Tercüme eden

Sevim Görgün

[13] Şahsî mes'uliyet vergi idaresinde de buna benzer.